

Пам'ятка батькам

Сутність явищ наркоманії та наркотизації

**СТОП!
НАРКОТИК!**

Наркотик – це психоактивна речовина (ПАР), яка при вживанні впливає на органи сприйняття (зір, слух, смак, нюх), а також мислення, почуття і поведінку людини.

У спеціальній літературі вказується, що наркотик – це речовина, яка відповідає трьом критеріям:

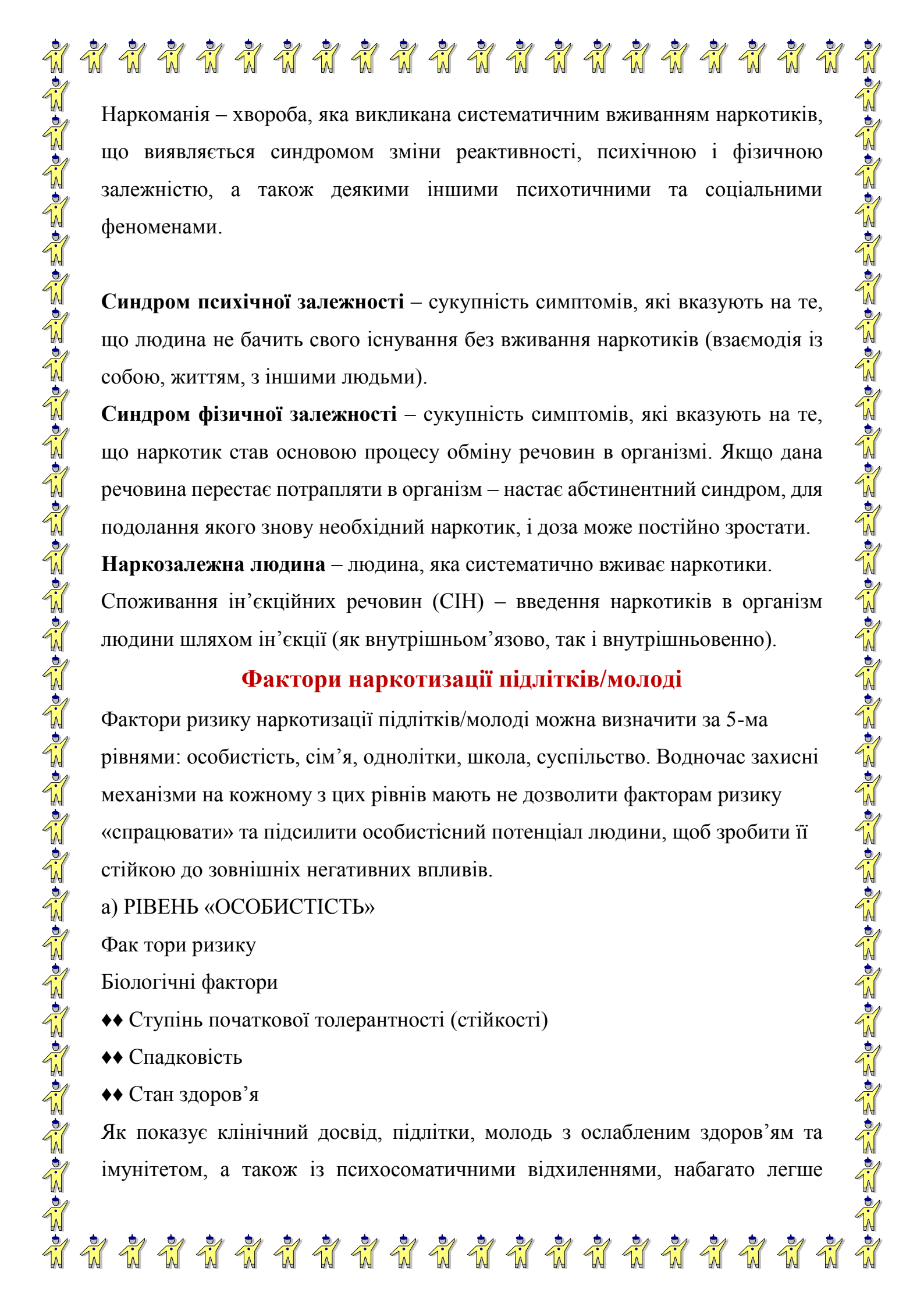
- ◆◆ медичний критерій – речовина, яка діє на ЦНС, має седативний, стимулюючий або галюциногенний вплив і т.д.;
- ◆◆ соціальний критерій – немедичне вживання речовини має дуже великі масштаби, і наслідки цього набувають великої соціальної значимості;
- ◆◆ юридичний критерій – дана речовина законодавчо визнана наркотичною.

Основні види ПАР :

- ◆◆ канабіноїди (наркотики, виготовлені з коноплі);
- ◆◆ опіюїдні наркотики (мак, його похідні чи інші наркотики, які діють подібним чином);
- ◆◆ психостимулятори (кокаїн, амфетаміни і т.д.);
- ◆◆ галюциногени (синтетичні – ЛСД, природні – гриби);
- ◆◆ снодійно-седативні;
- ◆◆ летючі розчинники (бензин, клей і т.д.);
- ◆◆ алкоголь;
- ◆◆ нікотин.

Наркотизм (або адиктивна поведінка) – на відміну від наркоманії, розглядається як зловживання рядом речовин, які змінюють свідомість, але до того, як почнуть діяти механізми психологічної та фізичної залежності.

Поняття «наркотизм» також включає ряд елементів наркотичної субкультури в навколишньому середовищі.

Наркоманія – хвороба, яка викликана систематичним вживанням наркотиків, що виявляється синдромом зміни реактивності, психічною і фізичною залежністю, а також деякими іншими психотичними та соціальними феноменами.

Синдром психічної залежності – сукупність симптомів, які вказують на те, що людина не бачить свого існування без вживання наркотиків (взаємодія із собою, життям, з іншими людьми).

Синдром фізичної залежності – сукупність симптомів, які вказують на те, що наркотик став основою процесу обміну речовин в організмі. Якщо дана речовина перестає потрапляти в організм – настає абстинентний синдром, для подолання якого знову необхідний наркотик, і доза може постійно зростати.

Наркозалежна людина – людина, яка систематично вживає наркотики.

Споживання ін'єкційних речовин (СІН) – введення наркотиків в організм людини шляхом ін'єкції (як внутрішньом'язово, так і внутрішньовенно).

Фактори наркотизації підлітків/молоді

Фактори ризику наркотизації підлітків/молоді можна визначити за 5-ма рівнями: особистість, сім'я, однолітки, школа, суспільство. Водночас захисні механізми на кожному з цих рівнів мають не дозволити факторам ризику «спрацювати» та підсилити особистісний потенціал людини, щоб зробити її стійкою до зовнішніх негативних впливів.

а) РІВЕНЬ «ОСОБИСТІТЬ»

Фактори ризику

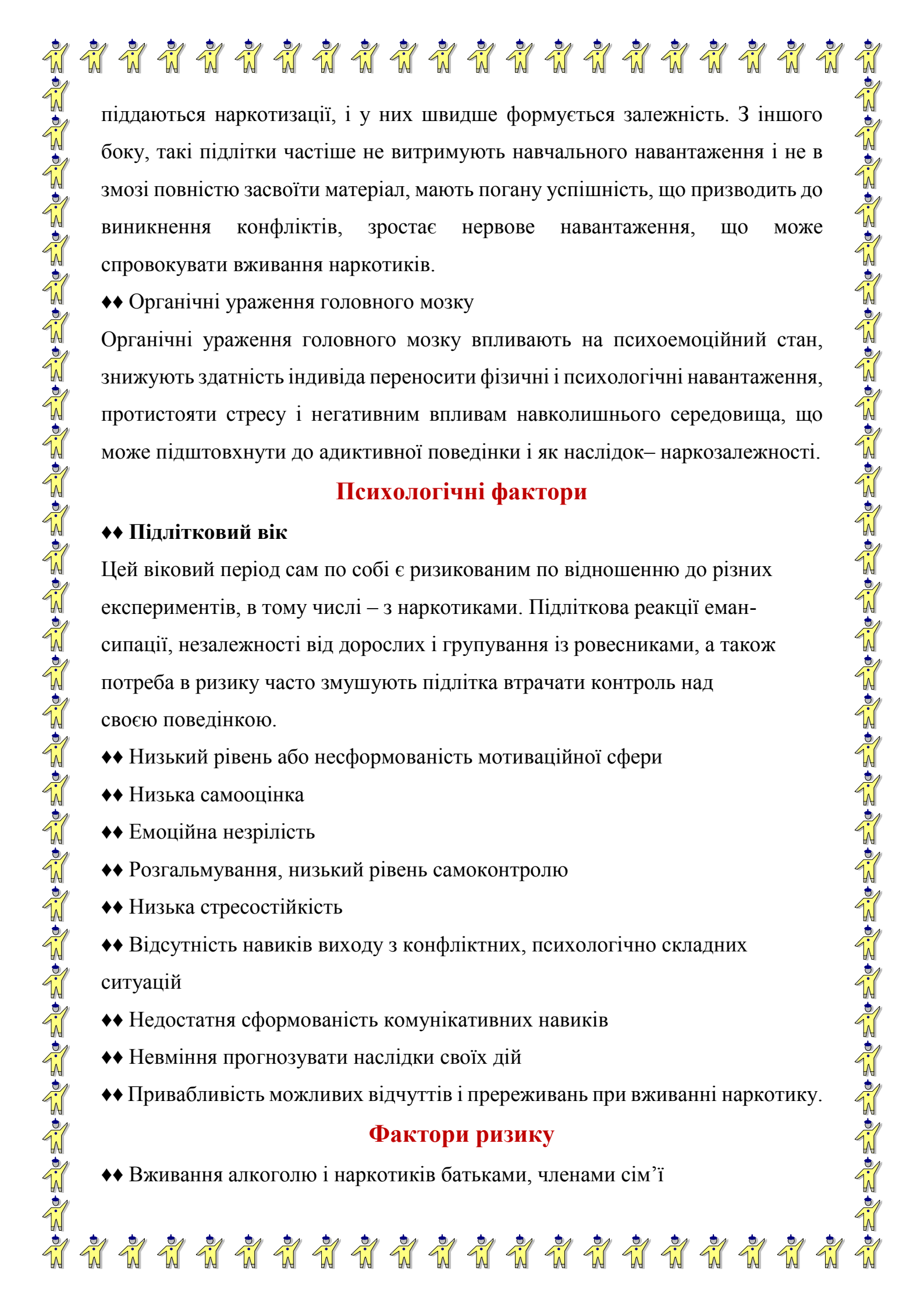
Біологічні фактори

◆◆ Ступінь початкової толерантності (стійкості)

◆◆ Спадковість

◆◆ Стан здоров'я

Як показує клінічний досвід, підлітки, молодь з ослабленим здоров'ям та імунітетом, а також із психосоматичними відхиленнями, набагато легше

піддаються наркотизації, і у них швидше формується залежність. З іншого боку, такі підлітки частіше не витримують навчального навантаження і не в змозі повністю засвоїти матеріал, мають погану успішність, що призводить до виникнення конфліктів, зростає нервово навантаження, що може спровокувати вживання наркотиків.

◆◆ Органічні ураження головного мозку

Органічні ураження головного мозку впливають на психоемоційний стан, знижують здатність індивіда переносити фізичні і психологічні навантаження, протистояти стресу і негативним впливам навколишнього середовища, що може підштовхнути до адиктивної поведінки і як наслідок – наркозалежності.

Психологічні фактори

◆◆ Підлітковий вік

Цей віковий період сам по собі є ризикованим по відношенню до різних експериментів, в тому числі – з наркотиками. Підліткова реакція емансипації, незалежності від дорослих і групування із ровесниками, а також потреба в ризику часто змушують підлітка втрачати контроль над своєю поведінкою.

◆◆ Низький рівень або несформованість мотиваційної сфери

◆◆ Низька самооцінка

◆◆ Емоційна незрілість

◆◆ Розгальмування, низький рівень самоконтролю

◆◆ Низька стресостійкість

◆◆ Відсутність навиків виходу з конфліктних, психологічно складних ситуацій

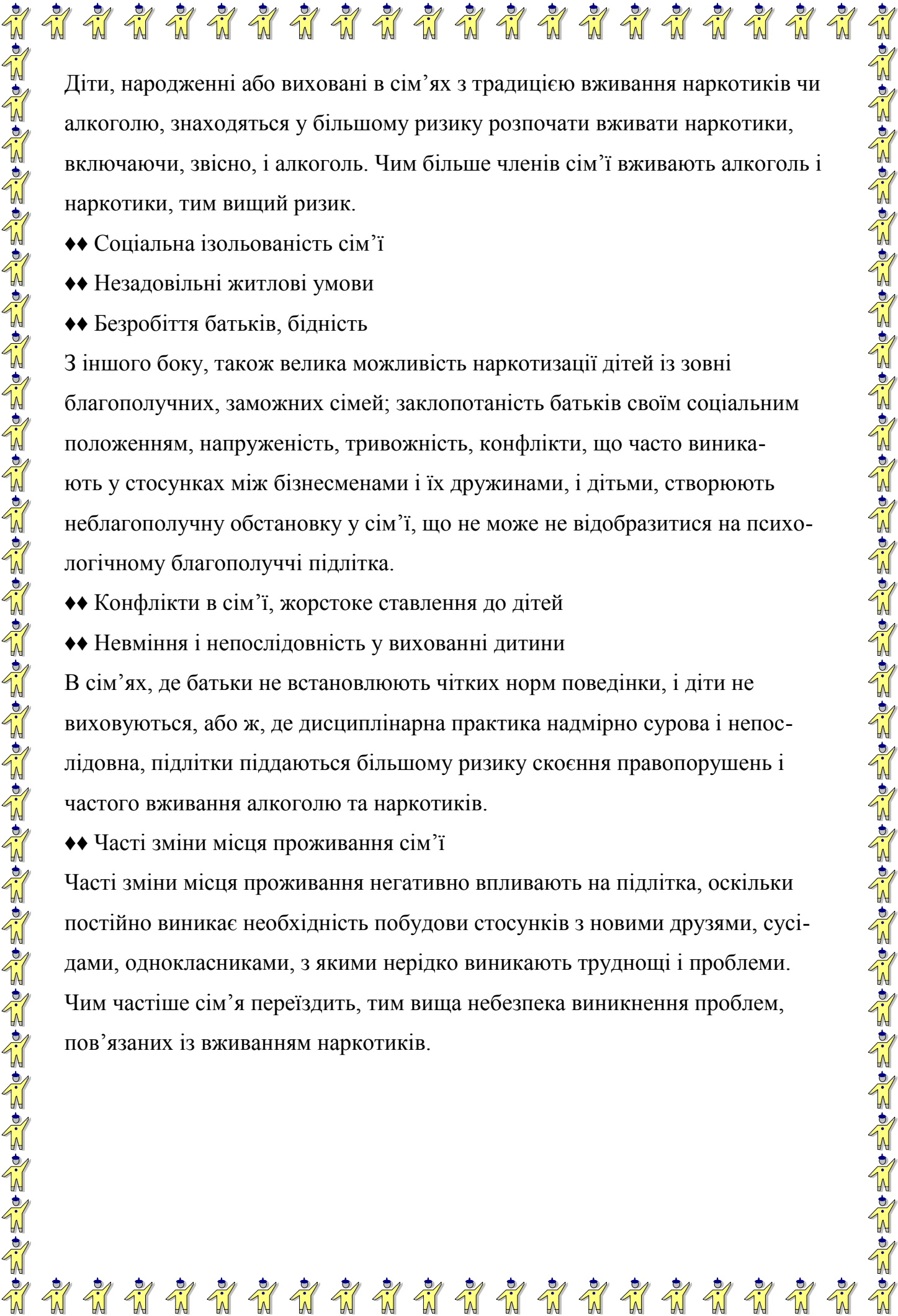
◆◆ Недостатня сформованість комунікативних навиків

◆◆ Невміння прогнозувати наслідки своїх дій

◆◆ Привабливість можливих відчуттів і пререживань при вживанні наркотику.

Фактори ризику

◆◆ Вживання алкоголю і наркотиків батьками, членами сім'ї

Діти, народженні або виховані в сім'ях з традицією вживання наркотиків чи алкоголю, знаходяться у більшому ризику розпочати вживати наркотики, включаючи, звісно, і алкоголь. Чим більше членів сім'ї вживають алкоголь і наркотики, тим вищий ризик.

- ◆◆ Соціальна ізольованість сім'ї
- ◆◆ Незадовільні житлові умови
- ◆◆ Безробіття батьків, бідність

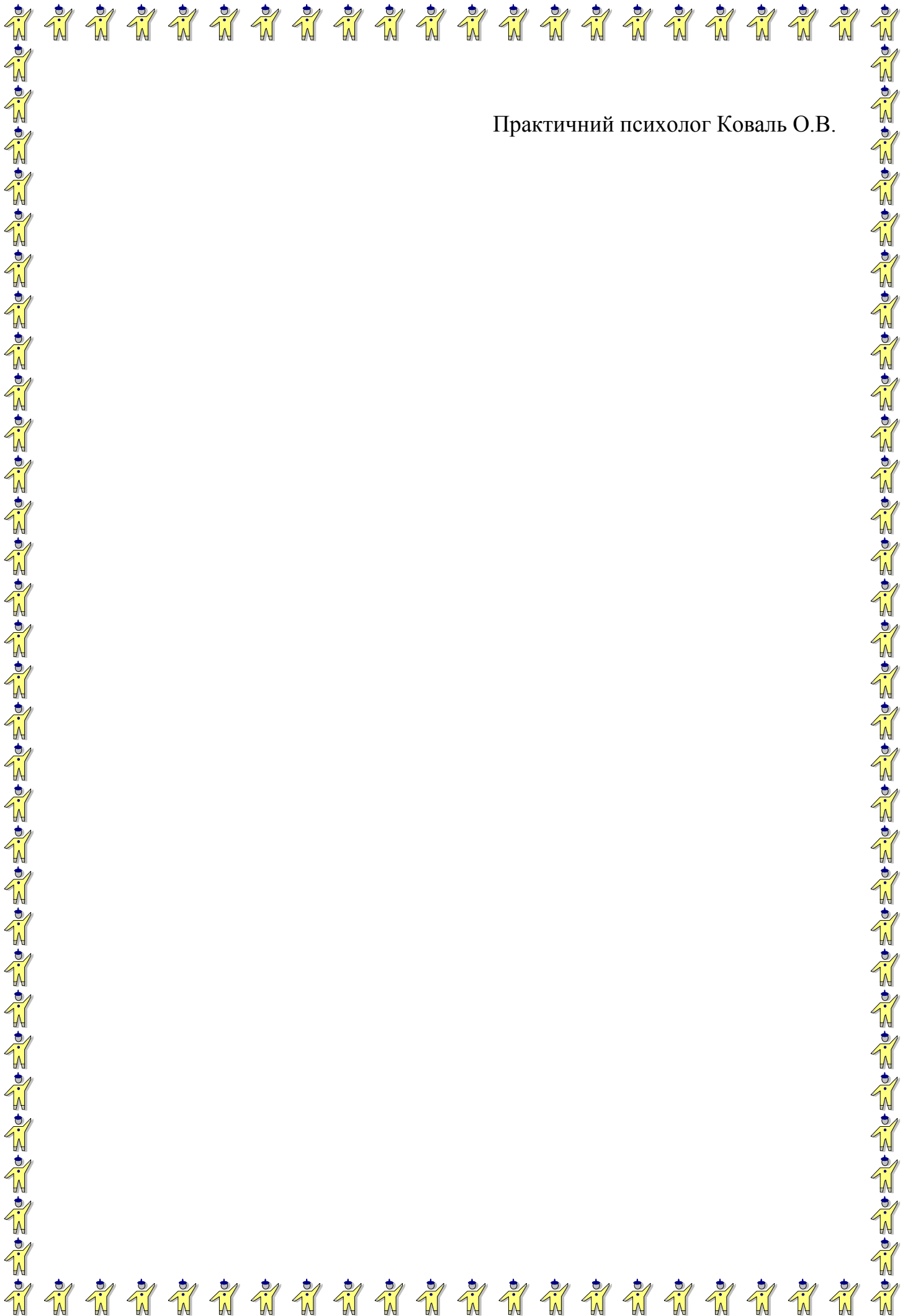
З іншого боку, також велика можливість наркотизації дітей із зовні благополучних, заможних сімей; заклопотаність батьків своїм соціальним положенням, напруженість, тривожність, конфлікти, що часто виникають у стосунках між бізнесменами і їх дружинами, і дітьми, створюють неблагополучну обстановку у сім'ї, що не може не відобразитися на психологічному благополуччі підлітка.

- ◆◆ Конфлікти в сім'ї, жорстоке ставлення до дітей
- ◆◆ Невміння і непослідовність у вихованні дитини

В сім'ях, де батьки не встановлюють чітких норм поведінки, і діти не виховуються, або ж, де дисциплінарна практика надмірно сурова і непослідовна, підлітки піддаються більшому ризику скоєння правопорушень і частого вживання алкоголю та наркотиків.

- ◆◆ Часті зміни місця проживання сім'ї

Часті зміни місця проживання негативно впливають на підлітка, оскільки постійно виникає необхідність побудови стосунків з новими друзями, сусідами, однокласниками, з якими нерідко виникають труднощі і проблеми. Чим частіше сім'я переїздить, тим вища небезпека виникнення проблем, пов'язаних із вживанням наркотиків.

Практичний психолог Коваль О.В.